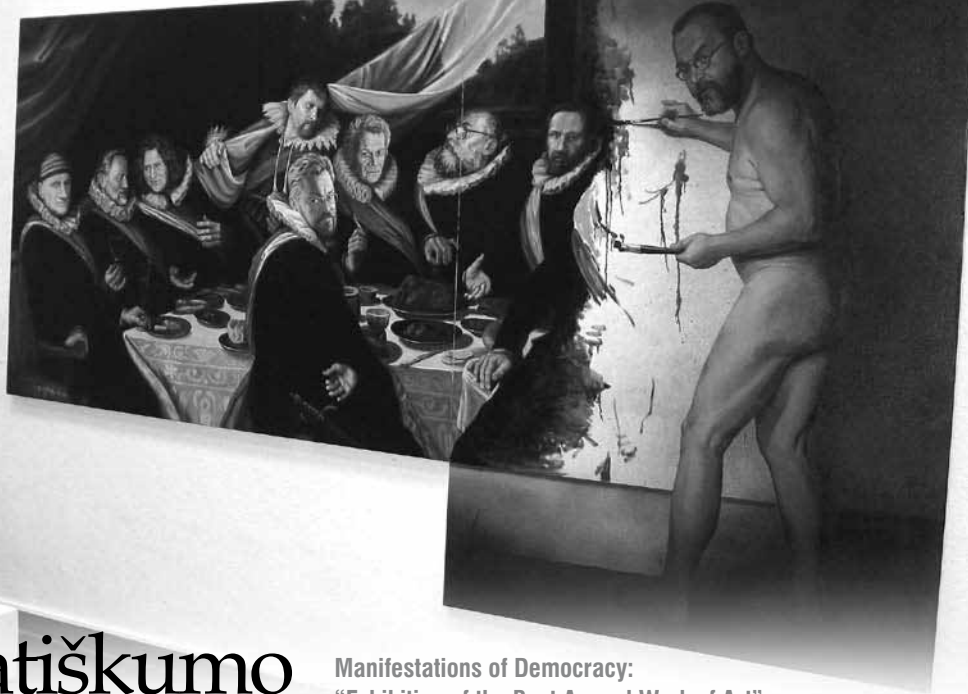

Arvydas Brazdžiūnas-Dusė.
„Karininkų puota“, 2007

Kęstutis Lanauskas. „Išsiritau“, 2007

Demokratiškumo apraiškos: „Geriausio metų kūrinio paroda“ Kauno paveikslų galerijoje

Kristina CIVINSKIENĖ

Nuo 1999 m. Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus savo padalinyje – Paveikslų galerijoje – rengia išskirtinę parodą „Geriausias praėjusių metų kūrinys“. Tai pati demokratiškiausia paroda, kurios metu meno kūrėjai bei visuomenė turi galimybę išrinkti geriausią praėjusių metų kūrinį.

Tokia paroda vyksta kasmet, tradiciškai – sausio–vasario mėnesiais, o geriausiųjų apdovanojimai – vasario 16 d. Šiais, 2008 metais, užsitęsusi Tekstilės bienalė pakoregavo geriausiųjų rinkimus. Jie buvo nukelti į balandžio–gegužės mėnesius. Apdovanojimus teko susieti su kita – Kauno dienos – švente, kuri be to dar buvo ir jubiliejinė – Kaunas šventė savivaldos 600 metų jubiliejų.

Tokių renginių tolimomis ištakomis galima būtų laikyti sovietmečiu vykusias ataskaitines tapybos, skulptūros, grafikos, kitų meno rūšių parodas, kurias rengdavo Lietuvos dailininkų sąjunga. Po Nepriklausomybės paskelbimo kurį laiką

Manifestations of Democracy:
“Exhibition of the Best Annual Work of Art”
in Kaunas Picture Gallery
Kristina CIVINSKIENĖ

The publication presents the exhibition “The Best Work of Art of the Last Year” which has been organised in the Picture Gallery, one of the units of the National M.K.Čiurlionis Art Museum, since 1999. This is the most democratic exhibition, where artists and society have a possibility to select the best work of art of the last year. The exhibition is organised every year, usually in January-February, whereas the best authors are awarded on 16 February, the Day of Restoration of the Lithuanian Statehood. Painting, sculpture, graphics and other arts monitoring exhibitions of the Soviet times, organised by the Union of the Lithuanian Painters, could be referred to as the origin of the above mentioned events. After the declaration of Independence any connections with the past were avoided for a certain period of time. However, after having evaluated the results of the above exhibitions, i.e. a possibility to identify art trends, provide the exposition space to artists and arrange various festivities for artists and public, the National M.K.Čiurlionis Art Museum decided to organise a joint exhibition of the best works of art of the last year instead of an exhibition of a separate branch of art. The artists have to select the best piece of art, which is evaluated by visitors and a special commission of art critics.

buvo vengiama bet kokių sąsajų su praeitimi. Tačiau įvertinus teigiamus tokių parodų rezultatus – galimybę pamatyti meno tendencijas, suteikti menininkams ekspozicinę erdvę, pagaliau padaryti šventę kūrėjams bei žiūrovams – Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus vadovybė nusprendė rengti ne vienos atskiros meno šakos, bet bendrą praėjusių metų geriausio kūrinio parodą. Menininkai savo nuožiūra turi išrinkti jų manymu geriausią kūrinį, kurį parodoje vertina lankytojai bei speciali menotyryninkų komisija.

► Į „Geriausio metų kūrinio“ parodą priimami visų profesionalių menininkų kūriniai. Tai paroda be cenzūros. Tai yra – be komisijos, atrenkančios darbus, be darbų temos, rūšies ar žanro. Vienintelis reikalavimas – rodyti tik praėjusių metų kūrinį. Kūrinys jau gali būti (arba net pageidautina) dalyvavęs kitose parodose. Šios parodos tikslas – pažiūrėti, ką menininkai nuveikė per praėjusius metus ir ką, jų manymu, jie laiko geriausiu.

► Tapo įprasta, kad parodoje eksponuojama daugiau nei 100 menininkų darbų. Tačiau dėl tokios demokratiškos dalyvių atrankos, dalyvavimo ima vengti pripažinti menininkai. Išlieka tik saujelė ištikimų parodos dalyvių – tai skulptoriai Algimantas Šlapikas,

Kęstutis Lanauskas, Vytautas Umbrasas, Juozas Ruzgas, tapytojai Pranas Griušys, Vytautas Tamoliūnas, Aušra Barzdukaitė-Vaitkūnienė, Elena Balsiukaitė, Alvydas Bulaka, Ausma Bankauskaitė, grafikas Egidijus Rudinskas, taip pat tapytojai Gintautas Vaičys, Antanas Obcarskas, atnešantys nebūtinai tik tapybos kūrinius, bet ir fotografijas bei kitus meno darbus. Aktyvūs „Geriausio metų kūrinių“ dalyviai yra akvarelininkai. Beveik kasmet sutinkami Emilijos Jaudegytės, Česlovo Banio, Elmos Šturkaitės, Valentino Varno darbai. Pirmosiose „Geriausio metų kūrinių“ parodose, kurios dar nebuvo tokios gausios, dalyvaudavo daugiau žinomų, pripažintų Kauno menininkų, ypač skulptorių. Pastaruoju metu jų – vos 4 – 5. Sumažėjo ir tekstilės kūrinių. Lina Jonikė, Inga Likšaitė, Rūta Teresė Luckienė parodoje nebedalyvauja, nes jau kartą buvo apdovanotos.¹ Šios meno rūšies atstovėms aktualesnė tampa tekstilės bienalė. Ji taip pat rengiama Kaune ir jau yra išsikovojusį garbingą vardą. Dalyvavimas joje yra ir prestižas, ir garbė.

► Ko gero natūralu, kad menininkai minėtoje parodoje tikisi apdovanojimų ir neša kūrinius tarsi į varžybas. Tačiau pagal parodos taisykles geriausi gali būti išrinkti tik vienas kūriny. Komisija taip pat išrenka tik po vieną laureatą iš skirtingų meno sričių. Todėl ne į parodos šventinį momentą reikėtų kreipti dėmesį. Juk dividendus menininkas gauna iš paties dalyvavimo tokioje parodoje – jam yra suteikiama proga pasižiūrėti į savo darbą lyginant su kitais. Taip pat tai puiki galimybė prisistatyti visuomenei. Ne kartą buvo atrasti ir net įvertinti nauji perspektyvūs debiutantai.² Paskutinėje parodoje, nors oficialaus įvertinimo ir negavo, tačiau lankytojų ir menotyrininkų dėmesį atkreipė ekspresyvus jauno menininko Sauliaus Dzindziliausko ciklas „Casino“.

► „Geriausio metų kūrinių“ paroda yra proga pasirodyti jauniems, baigusiems Dailės akademiją menininkams. Profesionalūs, įdomūs darbai gali tapti rimta paraiška tolimesnėms jų parodoms ir projektams. Tokių debiutantų nėra daug, tačiau išdrįsusieji pasirodyti kartu su senbuviais dažnai profesionalumu jiems nenusileidžia.

► Paroda skiriama parėjusių metų geriausiems darbams, bet atrodo, kad vasario 16-ąją įprastai vykstantys geriausiųjų apdovanojimai nulemia parodos temą. Tiksliau joje dalyvaujantys įsisto save į tautinės tematikos rėmus. Šiais metais, kai parodą teko atidaryti vėliau ir paskirti „Kauno dienoms“, temų ratas prasiplėtė iki kosmoso ir Jėzaus Kristaus.

PARODOS GERIAUSIEJI

Kauno, kuris yra ekspresionistinės tapybos sostinė, menininkai šioje parodoje dažniau pasirodo kaip realistinio ir hiperrealistinio meno atstovai. Net tris kartus 2000, 2003, 2004 metais populiariausiu autoriumi publika išrinko Praną Griušį.³ Jo realistinė tapybos maniera, sumaišyta su juoku ir ironija, lyg magnetas traukia žiūrovus. Visgi šioje parodoje P. Griušio hiperrealistinė macha („Macha s Razmachom“ („Linkėjimai iš Paryžiaus“) nebuvo suprasta. Žiūrovams tokios „machos“ pasirodė per daug, o ir ironijos kūrinyje buvo daugiau nei estetikos.

¹ Rūta Teresė Luckienė 2001 m. apdovanota už tekstilę „Gal tokia buvo pradžia“; 2002 m. – Lina Jonikė už „Tekstilė ir aš“. Ji taip pat tapo populiariausia autore, išrinkta žiūrovų; 2004 m. apdovanota Inga Likšaitė už debiutą „2LinesPer“.

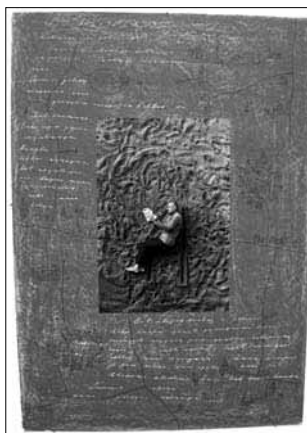
² 2003 m. parodos „Geriausias 2002-ųjų metų kūriny“ autorės Greta Kardišūtė ir Kristina Tamašauskaitė-Frejiene apdovanotos už debiutą „Sūkuriai“. / Paveikslų galerijos informacija.

³ 2000 m. P. Griušys eksponavo tapybos kūrinių „Vienas iš mūsų“, 2003 m. – „Durbės mušis“, 2004 m. – „Našlės-undinės“.

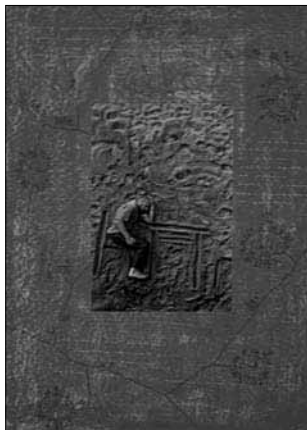
► Suprasdamas publikos realizmo pomėgį, šiais metais jo pažėrė ir Arvydas Brazdžiūnas-Dusė. Nors publika tapybos kūrinių „Karininkų puota“ įvertino palankiau nei P. Griušio „machą“, Dusios nuogumas lankytojų nesužavėjo. Užtai komisijos buvo įvertintas, kaip turintis užuominų į Rembranto darbus (pvz. „Nakties sargyba“), bet nesekantis jais, o originaliai interpretuojantis. Be to, „Karininkų puotoje“ atpažįstami Kauno menininkų portretai.

► Publika pasirinko fotografijos ir grafikos derinį. Populiariausiu kūriniu 2008 metais išrinktas Egidijaus Rudinsko „Gyvenimas smėlio name I, II, III“. Šis autorius parodoje buvo įvertintas dvigubai. Prizą už geriausią grafikos darbą jis gavo ir nuo žiuri komisijos. Kiti laureatai – Agnietė Janušaitė komisijos apdovanota už tekstilę „Sterilūs“, Evaldas Pauza – už skulptūrą „Gintarė / Elektra“.

► Tokiuose kūrinių rinkimuose pastebima, kad tiek publika, tiek ir komisija dažniau pasirenka ne tik įdomią idėją, bet ir kūrybingą, kruopštų jos įgyvendinimą. Meistriškumas, puikus amato išmanymas tampa vis svarbesniais kūrinių koncepcijos įgyvendinimo rodikliais. ■

Egidijus Rudinskas. „Gyvenimas smėlio name I, II, III“, 2007.

Pranas Griušys. „Macha s Razmachom“ („Linkėjimai iš Paryžiaus“), 2007. Evaldas Pauza. „Gintarė/Elektra“, 2007.

